

نقش هیئات مذهبی

در قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران

پیمان سرپاس

محمد سخاوت

سرشناسه: سرپاس / پیمان

عنوان و نام پدیدآور: نقش هیئات مذهبی در قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران /

پیمان سرپاس - محمد سخاوت

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۴۷-۱۶-۳

مشخصات نشر: البرز فرجاد ۱۳۹۹

موضوع: هیأت های عزاداری و غیره...-ایران

موضوع: قدرت (علوم اجتماعی)-ایران

موضوع: هیأت های عزاداری-ایران-جنبه های مذهبی

شماره افزوده: محمد سخاوت

مشخصات اثری: ۹۲ص-رقعی

رده بندی کنگ: BP۲۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۴

شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۳۱۲۴۸

عنوان: نقش هیئات مذهبی در قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران

نویسندگان: پیمان سرپاس - محمد سخاوت

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۴۷-۱۶-۳

مشخصات نشر: البرز فرجاد ۱۳۹۹

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹

مشخصات ظاهری: ۹۲ص-رقعی

چاپخانه / صحافی: نگین

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

تهران - ضلع شمال غربی بل سید خندان - اول خیابان شقایق - کوچه بن بست اول - پلاک ۲ واحد ۱۲

تلفن: ۲۲۸۸۷۵۰۱ - ۲۲۸۶۰۲۶۰

alborz22887501@yahoo.com

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۴.....	تعریف شورا
۴.....	تعریف هیئت مذهبی
۵.....	ماده ۲ اهداف

فصل اول: آیین نامه انتخابات شورای هیئات مذهبی/۷

۷.....	- ماده ۱. ضوابط و نحوه تشکیل شورا
۷.....	تعداد اعضای شورای هیئات مذهبی شهرستان
۹.....	ضوابط کلی
۱۰.....	- شرایط داوطلب و مدارک مورد نیاز
۱۲.....	انتخابات هیئت رئیسه شورای هیئات مذهبی شهرستان
۱۲.....	شرایط رئیس شورای هیئات مذهبی شهرستان
۱۳.....	انتخاب هیئت رئیسه شورای هیئات مذهبی استان
۱۴.....	شرایط رئیس شورای هیئات مذهبی استان
۱۵.....	انتخاب هیئت رئیسه شورای هیئات مذهبی کشور
۱۵.....	- شرایط رئیس شورای هیئات مذهبی کشور
۱۶.....	- اقدامات قبل از اجراء در مرکز
۱۷.....	- اقدامات بعد از اجراء
۱۷.....	- اقدامات قبل از اجراء در استان و شهرستان
۱۹.....	- اقدامات حین اجراء در شهرستان و استان
۱۹.....	- اقدامات بعد از اجراء در شهرستان و استان

شوراهای مذهبی از جمله تشکل‌های آنها..... ۲۰

ادوار شورای هیئات مذهبی..... ۲۱

مأموریت‌های شورای هیئات مذهبی استانی..... ۲۳

مأموریت‌های شورای هیئات مذهبی کشوری..... ۲۳

وظایف و اختیارات رئیس شورای شهرستان..... ۲۴

وظایف و اختیارات رئیس شورای مرکزی..... ۲۵

فرم‌ها..... ۲۶

فصل دوم: تاریخچه هیأت‌های مذهبی / ۳۳

معنی و مفهوم اسرارآلود..... ۳۴

برنامه ریزی راهبردی..... ۳۵

سازمان‌های مردم نهاد..... ۳۷

هیئت‌های مذهبی..... ۳۹

سیر تاریخی تکامل هیأت‌های مذهبی..... ۴۰

۱ - دوران حیات امامان شیعه، پیدایش و تکوین سازمان اولیه..... ۴۰

۲ - دوران آل بویه، پیدایش دستگاه و تکلیف‌های ابتدایی..... ۴۰

۳ - دوران مغول، استقرار مکانی..... ۴۰

۴ - دوران تیموریان، عنوان یافتن مجالس اراداتی..... ۴۱

۵ - دوران صفویان، ظهور ابزار و رسوم و آیین‌های جدید..... ۴۱

۶ - شاهان قاجار، رشد کمی و کیفی آیین‌های مذهبی..... ۴۱

۷ - دوران انقلاب اسلامی، انقلاب در ساختار..... ۴۱

تحلیل سلسله مراتبی..... ۴۶

فصل سوم: ویژگی‌های اساسی هیأت‌های مذهبی در راستای افزایش قدرت نرم

جمهوری اسلامی ایران / ۴۷

بررسی انواع هیأت‌های مذهبی..... ۴۹

۵۰.....	اجزاء و ارکان هیأت های مذهبی
۵۰.....	بررسی کارکردهای هیأت های مذهبی
۵۰.....	تحلیل کارکردهای مثبت و منفی هیأت های مذهبی
۵۵.....	تحلیل یافته ها
۵۹.....	بررسی محیطی هیأت های مذهبی
۵۹.....	تهدیدات هیأت های مذهبی
۶۱.....	فرصت های هیأت های مذهبی
۶۲.....	قوت های هیأت های مذهبی
۶۴.....	ضعف ها
۶۴.....	- آسیب های احتمالی
۶۶.....	- آسیب های نسبی
۷۰.....	بررسی موقعیت راه های هیأت های مذهبی
۷۳.....	شناسایی موانع برنامه ریزی راه ریزی در هیأت های مذهبی
۷۵.....	به کارگیری فن AHP به منظور رتبه بندی موانع
۸۰.....	پیشنهادهای

مقدمه

ماهیت نظام جمهوری اسلامی ایران بر مبنای آموزه های اسلام و تأکید بر مؤلفه هایی مانند فرهنگ و ارزش های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی اسلامی شکل گرفته است. این مسئله باعث ایجاد تفاوت اساسی با سایر نظام های مختلف در دنیا می باشد.

بنابراین اثر در مفهوم سازی اولیه از قدرت نرم^۱ که توسط جوزف نای^۲ ارائه شده است مؤلفه هایی مثل فرهنگ، دیپلماسی عمومی و ارزش های سیاسی و در نهایت مطالبه های سیاست خارجی بیان گردیده است. اما منابع قدرت نرم اسلامی، برخلاف منابع غربی بر ارزش هایی چون ایثار، شهادت طلبی، معنویت گرایی، عدالت جویی، ولایت مداری، حق گرایی و استقلال طلبی استوار است به گونه ای که ضامن ایجاد تحول فرهنگی در سطح داخلی بر روند تحولات خودباوری دینی و بیداری اسلامی در حوزه پیرامونی خود و جهان نیز تأثیر گذار بوده است.

بی شک در میان عناصر و مؤلفه های نرم جمهوری اسلامی ایران روحیه شهادت طلبی، مقاومت و ایستادگی در مقابل ظلم و ستم که بنام فرهنگ عاشورایی شناخته می شود، مهم ترین قدرت نرم گروه شیعه و اسلام است و شاخصه هایی همچون هیبت و شکوه، مخاطب عام، مستترده، خیرخواهی و ... دارد.

در این میان هیأت های مذهبی اصلی ترین نقش را در تبیین و ترویج فرهنگ عاشورایی و روحیه شهادت طلبی بر عهده دارند. ریشه هیأت های مذهبی در محبت به ولایت و خاندان پیامبر (ص) به عنوان عظیم ترین سرمایه اجتماعی و ملی نظام اسلامی بوده و برخوردار بودن از شبکه عظیم الهی و مردمی هیأت های

^۱ soft power

^۲ Joseph s Nye.

مذهبی از ویژگی های اختصاصی نظام اسلامی می باشد. نقش بی بدیل هیأت های مذهبی در حفظ و ارتقاء بنیان دینی و مذهبی مردم به ویژه در پیروزی انقلاب اسلامی و پیشبرد اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی خصوصاً در دفاع از کیان نظام در دوران دفاع مقدس و بالأخص در خنثی سازی فتنه ۸۸ بعد از هتک حرمت به مقدسات در روز عاشورا و حضور چشمگیر هیأت های مذهبی به طور خود به خود در نه دی بر کسی پوشیده نیست. به همین دلیل است که اهمیت و بود هیأت های مذهبی نقش اساسی در افزایش قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی ایران بخوبی دیده دارد.

این هیأت ها با تئوکراتی که از آن بیان شد، یکی از ارکان مهم و مؤثر در بقاء، استمرار و ترویج مذهب اهل بیت (ع) به شمار می روند. در واقع می توان این گروه های اجتماعی را یکی از نمادهای بارز در عرصه های توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، آمازشی، پژوهشی و فرهنگ کار گروهی و جمعی در جامعه دینی دانست که کارکردهای متعددی شامل کارکردهای آشکار مانند: نقش آفرینی سیاسی، اسوه سازی، تقویت باورهای دینی و کارکردهای پنهان مانند: تقویت همبستگی اجتماعی، تثبیت نظام اخلاق، حفظ الگوی جامعه، کارکرد فراغتی و ... دارند.

هیأت های مذهبی در کنار کارکردهای مثبتی که از آنها به شمار می آید، با توجه به ساختار مردمی و غیر دولتی آن در صورت عدم نظارت، کنترل و ترمیم، دارای برخی کارکردهای منفی نیز به عنوان نقاط ضعف و آسیب ها هستند که می توانند به صورت تهدیدی این نقطه قوت فرهنگی نظام اسلامی را دچار تحولات اساسی نمایند. اگر دقت نکنیم ممکن است این فرصت و قوت انقلاب اسلامی را بر برخی از آفت ها و آسیب ها به تهدید برای انقلاب و اسلام تبدیل کنند.

آسیب هایی مانند: «قمه زنی، حمل علم، ترویج و نصب شمایل ائمه اطهار (ع)، بی اعتنائی به شأن جلسات عزاداری، به کارگیری موسیقی های نامناسب، روضه های ساختگی، زبان حال گوینده و سراینده، تعبیرات غلو آمیز، خرافات،

عدم آشنایی با فقه عزاداری و هیأت داری، ترویج عرفان های کاذب، غفلت از مصالح جهان اسلام با ایجاد تفرقه و ارائه چهره خشن و افراطی از شیعیان در فضای رسانه ای و ...»

کارکردهای منفی ذکر شده، باعث می گردد که هیأت های مذهبی در راستای تقویت و ارتقای قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران دچار چالش جدی قرار گرفته و نتوانند ظرفیت بالای خود را در این زمینه به منصفه ظهور برسانند. چرا که همان قدر که نقش هیأت ها برای ما مهم است، برای دشمنان ما نیز مهم و حیاتی است. آن ها دریافته اند که هیأت های مذهبی به خوبی توانسته اند در برابر تهاجمات سخت و نرم، نظام و فرهنگی، مرکز اصلی مقاومت و تربیت نیروی ولایی و مبارز باشند و در صدد اول در روزه با فساد و تهاجم قرار گیرند. لذا دشمنان دین اسلام، مذهب تشیع و جمهوری اسلامی ایران که مولود فرهنگ ناب تشیع است به خوبی از این قدرت نرم هیأت ها گاهند. به خوبی می دانند تا وقتی که پرچم های سیاه عزاداری اهل بیت (ع) و حضرت ابراهیم (ع) در خیابان ها و کوچه ها به اهتزاز دربیایند و یکسره پیاده شهدای طایبی، ولایت مداری و ظلم ستیزی را زنده کنند، کاری از پیش نمی توانند. بنابراین بر آن شده اند که هجمه و تهاجم خود را بر اصلی ترین سنگر تشیع که متشکل از علما، مادحین اهل بیت (ع) و عزاداران ولایی و شهادت طلب و در یک کلام هیأت های مذهبی است، وارد کنند. بنابراین هدف اصلی از این پژوهش طراحی راهبردهای تقویت کارکردهای هیأت های مذهبی با رویکرد ارتقاء قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران است.

لذا سوال اصلی این است که مطرح می گردد، راهبردهای تقویت کارکردهای هیأت های مذهبی با رویکرد ارتقاء قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کدام است؟